

El deler per les paraules

► Germà Colón Domènech (Castelló, 1928) és catedràtic emèrit de la Universitat de Basilea. La seva tasca docent ha girat a l'entorn de la filologia romànica. Ha escrit nombrosos articles i llibres sobre temes d'abast romànic, en general, i sobre el català, amb les seues variants, el castellà, el francès i l'occità en particular

Jaume García
CASTELLÓ

■ Quan tothom se sent orgullós de tenir esportistes d'elit, els castellanencs hem de recordar-nos contínuament que també tenim estudiosos i personalitats de renom nacional i internacional. Avui **Germà Colón** és el filòleg castellanenc més universal i qui s'acosta a la seua biografia no podrà estar-se de reconèixer que la seua projecció internacional no ha aconseguit diluir el més mínim la seua valencianitat. Perquè Colón no ha deixat mai de ser ni de sentir-se ciutadà valencià ni de sovintejar les estades i els contactes amb el nostre, el seu, país. Ben mirat, una mera ullada a la seua bibliografia ens confirmarà ràpidament que ha dedicat la major part de les seues pàgines a l'estudi de la varietat valenciana de la llengua catalana.

Recorde els anys de la facultat i la lectura de la bibliografia específica. L'obra de Germà Colón se'm presentava, bàsicament, com l'obra d'un romanista, el que vol dir que representa una vella tradició dels estudis filològics. La seua obra estudia el lèxic de l'àrea lingüística catalana, però el que és decisiu és la perspectiva inter- o trans-romànica des de la que l'aborda, la consideració dels fets lingüístics en la seua transversalitat històrica i geogràfica. Un dels seus llibres, per exemple, es titula *El lèxic català dins de la Romània*, que vol dir «el lèxic català en el context de la Romània».

El nostre eminent filòleg sempre ha mostrat passió pel seu parlar nadiu del qual és testimoni viu d'una època daurada quan la llengua estava encara sense clellar per la influència del castellà. I ha estat el gran reivindicador del lèxic valencià en tres facetes: a) En la necessitat de recollir el vocabulari

valencià en una obra científica sòlida; b) En la conveniència de tindre present els texts i documents valencians en els repertoris i estudis del català i c) en la pertinença de l'ús del lèxic valencià viu o antic pels escriptors valencians sense por de trencar la sòlida unitat lingüística del català.

I és en aquesta perspectiva on podríem incloure *Vocabulari castellanenc* (Ajuntament de Castelló, 2016), «una monografia lingüística sobre el dialecte català de Castelló» com el mateix autor diu, que fou enllestida cap al 1952 com a resultat de la seua tesi doctoral, que segueix el patró convencional de les monografies dialectals de caràcter historicista, que van proliferar a casa nostra en la dècada dels 50, com a contraposició als atles lingüístics, que cartografiaven un territori determinat, generalment molt ampli.

El mestratge de Germà Colón ens ha ensenyat que s'ha de recu-

perar el lèxic valencià viu, que s'han d'usar les formes pròpies per arribar millor al públic; que no s'ha d'eliminar un mot perquè parega castellanisme sense estar-ne segur, com demostra el cas de *bellota* o *faena*; que es poden emprar mots absents dels diccionaris normatius si es pensa que són útils per a aconseguir la finalitat de l'escrit; que s'han de recuperar els lexemes medievals i els dialectals, perquè la perfecció de la llengua està en el fet de saber utilitzar els matisos semàntics que els mots ens donen.

Seria important un reconeixement de l'obra de Germà Colón, però no he vist que, fora de l'àmbit universitari, s'haja produït cap acte en la societat valenciana. De fet, i per posar un exemple, quants instituts duen el seu nom? Ara bé, seria pueril assenyalar cap a algun col·lectiu dient «eixos són els responsables de la marginació social del nostre autor». Una de les ca-

GERMÀ COLÓN DOMÈNECH
Vocabulari castellanenc
► Ajuntament de Castelló de la Plana, 240 pàgines

racterístiques de la societat valenciana és la dispersió i la ignorància mútua. Hi ha molts grups i grups, cadascun dels quals es pensa que té tota la raó. I, els altres, en el millor dels casos és com si no existiren. No cal dir que, en una situació com aquesta, qui perd és el valencianisme en particular i, en general, la societat valenciana, que continua quasi tan amorfa i panxacontenta com fa mig segle.